

Opzet cursus “Talentontwikkeling: Analytisch en creatief begaafd (in het) onderwijs”:

Marijke Schekkerman
Specialist in Gifted Education

www.debegaafdenwijzer.nl
e-mail: debegaafdenwijzer@upcmail.nl

Aanleiding:

Steeds meer scholen zijn zich bewust van de andere onderwijsbehoefte van de excellente, begaafde en hoogbegaafde leerlingen in hun school. Naast de zorg voor de leerlingen die uitvallen aan de onderkant wordt er nu ook onderwijs aanbod georganiseerd voor de leerlingen die extra begeleiding nodig hebben “aan de bovenkant” van het curriculum. Compacten en verrijken in de klas wordt door veel scholen (nu ook door verschillende lesmethodes) standaard in het klaslokaal. Met het compacten en verrijken in de klas wordt aan een klein deel van de onderwijs behoefte van de hoogbegaafde leerlingen tegemoet gekomen en gezien als basisondersteuning waaraan alle scholen moeten voldoen. Een plusklas of pluslessen organiseren, wordt gezien als lichte ondersteuning en biedt de school meer kansen om de leerlingen te bieden wat zij nodig hebben: samen werken met ontwikkelingsgelijken, zelfbeeld ontwikkelen, zicht krijgen op sterke en zwakke kanten, maar ook het op hoger niveau werken aan projecten door bijvoorbeeld het werken met hogere denkorde vragen (Taxonomie van Bloom).

De rol van verrijking in de school:

Verrijking is een noodzakelijk aanbod binnen passend onderwijs, waarbij de (hoog) begaafde leerlingen in kleinere setting in de klas of buiten de klas aan de slag gaan met verrijkingswerk op eigen niveau. De begeleiding van de leerlingen is een belangrijk deel van de taak van de plus- of groepsleerkracht, begeleiding op executieve functie, op “leren leren”, op de sociale en de emotionele ontwikkeling en op de totale persoonlijke ontwikkeling van de leerling: “wie ben ik en wat kan ik en hoe kan ik bereiken wat ik wil”. Coördinatie en een doorlopende lijn is van belang voor het wel bevinden van de excellente, getalenteerde en (hoog)begaafde leerlingen.

DE hoogbegaafde leerling bestaat niet, elk individu heeft net als kinderen met een andere begaafdheid een eigen persoonlijkheid, een eigen talent, een eigen leerstijl en eigen interesses. De reden dat contact met ontwikkelingsgelijken voor deze kinderen zo belangrijk is, is dat zij in een heterogene klas in de basisschool weinig andere kinderen treffen waaraan zij zich kunnen meten en spiegelen. Hierdoor lopen zij meer kans dat zij geen idee hebben wat hun talenten en valkuilen zijn dan andere leerlingen. Hierdoor loopt de leerling de kans dat ontwikkeling van het zelfbeeld, de talenten en de persoonlijkheid niet leiden tot een evenwichtige (hoog) begaafde leerling die excellente prestaties zou kunnen leveren.

In recent onderzoek¹ blijkt dat slechts een kleine 40% van de hoogbegaafde leerlingen een VWO advies krijgen aan het eind van de basisschool.

¹ School aan Zet. (2012). *Drieluik Excellentie De doorstroom van excellente leerlingen door het Primair Onderwijs*. School aan Zet.

De cursus:

Voor een leerkracht, plusleerkracht of IB-er, die deze leerlingen gaat begeleiden, is het van belang om de achtergrond, de kansen en de valkuilen van hoogbegaafde leerlingen te kennen en die kennis toe te kunnen passen in de begeleiding van deze groep leerlingen.

In de cursus "Talentontwikkeling: Excellent en begaafd (in het) onderwijs" zal aan een breed scala onderwerpen aandacht besteed worden, zodat de leerkracht handvatten krijgt voor de begeleiding van de leerlingen. De cursus is praktijkgericht en de onderwerpen worden zodanig gebracht dat ze direct toepasbaar zijn in de klas of in de school. Het doel van de cursus is om achtergrondinformatie te geven over de (hoog) begaafdheid en daarnaast een breed aanbod te bieden van onderwerpen, werkvormen en materialen, die gebruikt kunnen worden in de klas en in de plusklas. Theorie en praktijk slaan de handen in een. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij beschikken over een HBO werk- en denkniveau.

Opzet voor de leerkrachten:

Studie opzet: 6 bijeenkomsten met daartussen opdrachten om de theorie toe te passen in de eigen praktijk. Ook zal bij elke bijeenkomst tijd ingeruimd worden voor de bespreking van vragen en casussen uit de praktijk van de cursisten. In het tweede deel van de cursus werken de cursisten aan het inrichten van een project voor in de klas in de plusklas of in de school. Onderwerp, inhoud, werkvormen en dergelijke kunnen gebruikt worden uit de lessen van de cursus, maar ook zelf bedacht en ontwikkeld worden. De projecten worden aan het eind van de cursus in de laatste bijeenkomst gepresenteerd aan de groep en de bestanden worden gedeeld, zodat de projecten door de andere cursisten kunnen worden gebruikt in de dagelijkse praktijk.

Indien een deelnemer niet direct met een groep leerlingen werkt en als leerdoel meer het beleid of individuele begeleiding heeft, is er in overleg een andere vorm of onderwerp van de presentatie en eindopdracht mogelijk.

De beoordeling vindt plaats op basis van de opdrachten die elke bijeenkomst moeten worden ingeleverd en het eind project. De cursist is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen inzet en het leereffect in de cursus.

Studielast:

• 6 bijeenkomsten van 3 uur	20 uur
• Lezen theoretische achtergrond	20 uur
• Voorbereiden en uitvoeren opdrachten	20 uur
• Voorbereiden en uitvoeren eind opdracht	30 uur

Dit betreft een totale studielast van ongeveer 90 uur, waarvan een groot deel van ten goede komt aan de leerlingen en de ontwikkeling van lessen en lesmateriaal. En waarbij de opleiding ook een aantal bruikbare projecten of producten (bv. Beleid) oplevert, voor het volgende school jaar (plus)klas.

Kwaliteitsgaranties:

- 'De Begaafden Wijzer' is geregistreerd in het Centraal Register Kort Beroeps Onderwijs (CRKBO). Dit houdt in dat de trainingen en workshops die 'De Begaafden Wijzer' aanbiedt, voldoen aan de kwaliteitscode die de CPION voert.
- De cursusleider, Marijke Schekkerman van 'De Begaafden Wijzer', is in het bezit van een ECHA diploma, waaraan hoge kwaliteitseisen zijn gesteld door het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek CBO aan de Radboud universiteit Nijmegen en draagt de titel: ECHA-Specialist in Gifted Education, een titel afgegeven door de European Council of High Ability.
- De cursusleider, Marijke Schekkerman van 'De Begaafden Wijzer', is geregistreerd in het register van de vereniging ECHA Nederland, waarmee zij voldoet aan de kwaliteitseisen, die de vereniging aan haar leden stelt.
- Registratie in het Registerleraar is aangevraagd, afwachting is op de ontwikkeling van de doorstart van het register.

De indeling en inhoud van de cursus:

		Onderwerp	Opdrachten
1	Theoretisch kader <i>Wat is excellent, talent en hoogbegaafd?</i> <i>Signalering/diagnostiek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Theorieën hoogbegaafdheid • Signaleringsmethoden in Nederland 	<ul style="list-style-type: none"> • Welke theorie sluit het meest bij jou aan • Signaleren van een leerling
2	Vervolg signaleren en verrijkingsaanbod in de school <i>Signalering in de school</i> <i>Compacten in de klas</i> <i>Verrijken in de klas en de plusklas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Signalering in de praktijk • Afstemming doelen en aanbod op individu • Begeleiding • Motivatie, mindset • Beoordelen en evalueren 	<ul style="list-style-type: none"> • Welke doelen heeft de verrijking • Begeleidingsopdracht: strategie training op doorzettingsvermogen
3	Leren Leren / <i>Leren presteren</i>	<p>Waarop en hoe kun je sturen in de plusklas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderpresteren • Executieve functies • Communicatie en afstemming • Werken aan doelen • Port folio en begeleiding 	<ul style="list-style-type: none"> • Verslag en evaluatie van een leerling- of oudergesprek • Vervolg van de strategieopdracht van bijeenkomst 2: hoe zou je de leerling kunnen begeleiden • Portfolio en feedback gesprekken
4	Leren denken: <i>Nieuwsgierige, kritische en wetenschappelijke denkhouding</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod project onderwijs • Eigen motivatie • Onderzoekend en ontwerpnd leren • Taxonomie van Bloom 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet en uitvoeren en van een project voor in de klas of in de plusklas
5	Wat als het niet gaat ? En uitzetten beleid in de school: <i>Welke stappen ga je doen in de school?</i> <i>Bijzonder begaafd ?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale aspecten • Emotionele diepgang • Leren omgaan met hoogbegaafdheid • Psychologische basisbehoeften 	<ul style="list-style-type: none"> • Gespreksopdracht of werken met een spelvorm op gebied van Sociale en of emotionele ontwikkeling
6	Presentaties deelnemers en <i>Aanvulling Kleuters</i>	<p>Presentaties van het geleerde naar eigen keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beleid, • Executieve vaardigheden, gebruik taxonomie • Afstemming plusklas/verrijking in de klas 	Afsluiting

Praktische gegevens:

De cursus bijeenkomsten worden gepland op de woensdagavond van 19:00-21:30 uur. De plaats waar de cursus plaats vindt is in principe Weesp, in overleg kan er voor een andere locatie gekozen worden.

Planning:

Voorafgaand aan de cursus doorlopen de cursisten de online workshop SLO op eigen planning
De andere data zullen in overleg worden gepland

Kosten en certificaat:

De kosten voor de cursus betreffen € 650,- euro per cursist, een bedrag voor het printwerk zal hier nog bij komen. Vanwege de (beroeps)onderwijs achtergrond en de registratie bij het CRKBO van “De Begaafden Wijzer” wordt hierover geen BTW geheven.

Aan het einde van de cursus ontvangen de deelnemers een certificaat van deelname en beschikken zij over de kennis en vaardigheden (competenties) die nodig zijn om een professionele begeleiding te geven aan (hoog)begaafde leerlingen in de (plus)klas. Afhankelijk van de goedkeuring van register leraar kan de deelname in het Registerleraar worden vastgelegd.

Marijke Schekkerman,
“De Begaafden Wijzer”
Weesp, 1 december 2018.

Bijlage:

1. Verdeling besteding van de uren ten opzichte van de bekwaamheidseisen leraar PO

	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Vakdidactische bekwaamheid	Pedagogische bekwaamheid
Blok 1: Theoretisch kader en signalering	1	11	3
Blok 2: Signalering en aanbod verrijking	1	11	3
Blok 3: Leren presteren	-	5	10
Blok 4: Leren denken	4	7	4
Blok 5: Wat als het niet gaat ? Inbedding in de school	-	5	10
Blok 6: Het jonge kind Presentatie eigen onderwerp	4	5	6
Totaal	8	45	37

Vakinhoudelijke bekwaamheid:

- De leerkracht heeft inzicht in doorlopende leerlijnen die passen bij begaafde leerlingen
- De leerkracht is in staat om een project te starten waarbij de verschillende vakken een plek hebben in het aanbod
- De leerkracht heeft inzicht in de onderwijsbehoefte van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Vakdidactische bekwaamheid:

- De leerkracht heeft kennis van verschillende theorieën over begaafdheid
- De leerkracht heeft zicht op de persoonskenmerken van (hoog) begaafde kinderen
- De leerkracht heeft zicht op de manieren van compacten en verrijken in de klas
- De leerkracht heeft zicht op de ondersteuningsbehoefte van begaafde kinderen
- De leerkracht heeft zicht op de wijze van bewust versnellen van jaargroep of van lesstof
- De leerkracht kan een lesprogramma aanpassen aan de ondersteuningsbehoefte van begaafde kinderen
- De leerkracht weet welke verrijkingsmaterialen op de markt aanwezig zijn en op welke wijze deze kunnen worden ingezet in een leerplan voor de plusleerlingen in de klas en voor (hoog) begaafde leerlingen in het bijzonder.

Pedagogische vakbekwaamheid:

- De leerkracht heeft kennis van hoogbegaafdheid en alle bij behorende voorkomende kenmerken op zowel leergebied als op gedrag en persoonlijkheidskenmerken
- De leerkracht heeft inzicht in de valkuilen van begaafde kinderen, zoals het ervaren van faalangst of het ervaren van een hoge prestatiedruk
- De leerkracht heeft kennis van de kans op verwarring van kenmerken bij hoogbegaafdheid als een andere diagnoses als ADHD, Ass etc.
- De leerkracht heeft inzicht in de begeleidingsbehoefte van begaafde kinderen op zowel sociaal - als emotioneel gebied
- De leerkracht is instaat om zijn handelen op pedagogisch vlak aan te passen aan de behoeften van begaafde kinderen

